

شرکت‌های ایرانی در اجرای قراردادهای جدید نفتی فعال می‌شوند

رضا محرابی |

قرارداد توسعه چهار میدان در واپسین روزهای زمستان به امضا رسید تا سال ۱۳۹۶ که روزهای پرتلاش با دستاوردهای متعدد برای صنعت نفت را به همراه داشت، پایان خوشی داشته باشد. در این دو قرارداد، توسعه میدان‌های آبان و پایدار غرب به شرکت‌های زاروبژنفت روسیه و دانا انرژی و توسعه یکپارچه میدان‌های سپهر و جفیر به شرکت گسترش انرژی پاسارگاد واگذار شد.

قرارداد توسعه میدان‌های آبان و پایدار غرب ۲۳ اسفند ۱۳۹۶ بین شرکت ملی نفت ایران، شرکت زاروبژنفت روسیه و دانا انرژی امضا شد. این قرارداد پس از قرارداد توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی با شرکت توتال فرانسه، دومین قرارداد توسعه میدان‌های مشترک کشور در قالب مدل جدید قراردادهای نفتی موسوم به IPC است. تفاهم‌نامه مطالعاتی میدان‌های مشترک پایدار غرب و آبان، ۲۲ تیرماه سال ۱۳۹۵ میان شرکت ملی نفت ایران و زاروبژنفت روسیه با هدف اجرای طرح بهبود بازیافت و افزایش تولید و بهره‌برداری از این دو میدان منعقد شده بود. هدف از این قرارداد، دستیابی به تولید روزانه حداکثر ۴۸ هزار بشکه در روز و تولید تجمعی اضافی حدود ۶۷ میلیون بشکه طی ۱۰ سال آینده است. همچنین این قرارداد به مدت حداکثر ۱۰ سال و با توافق طرفین قابل تمدید خواهد بود. سهم مشارکت شرکت روسی در این قرارداد ۸۰ درصد و سهم شریک ایرانی ۲۰ درصد است. اهم شرح کار نهایی این قرارداد شامل انجام مطالعات مهندسی، تعمیر و تجهیز چاه‌ها به پمپ‌های درون‌چاهی، بازسازی، تعمیر و نوسازی تاسیسات موجود، نصب تفکیک‌گر، نصب جریان‌سنج چند فاز، تبدیل یک حلقه چاه تولیدی به چاه تزریق پساب و ... در فاز نخست و خرید و نصب واحد انتقال نفت و گاز و آب، حفاری ۸ حلقه چاه توصیفی/تولیدی، خرید و نصب پمپ‌های درون‌چاهی، نصب و راه‌اندازی تفکیک‌گر دائم، انجام لرزه‌نگاری ۳ بعدی، حفاری کنار گذر و ... در فاز دوم در هر دو میدان است.

هزینه‌های سرمایه‌ای طرح توسعه میدان‌های آبان و پایدار غرب معادل ۶۷۴ میلیون دلار (شامل هزینه‌های مستقیم سرمایه‌ای و هزینه تعمیر و

جایگزینی پمپ‌های درون‌چاهی) و هزینه‌های غیرمستقیم معادل ۶۸ میلیون دلار برآورد می‌شود. با اجرای این طرح، زمینه اشتغال فنی گسترده‌ای در استان ایلام به وجود آمده و کارگاه‌های تعمیر و بازسازی پمپ‌های درون‌چاهی برای نخستین بار در این منطقه ایجاد می‌شود. همچنین شرکت زاروبژنفت تکنولوژی خود در افزایش بازیافت نفت را در این میدان‌ها پیاده خواهد کرد و طرف‌های ایرانی با این تکنولوژی و کاربرد آن آشنایی و آموزش می‌بینند.

میدان مشترک آبان در ۳۸ کیلومتری جنوب غرب شهرستان دهلران و میدان پایدار غرب در ۱۵۰ کیلومتری شمال غرب اهواز و ۳۵ کیلومتری مرکز فرآوردی چشمه خوش در استان ایلام و مرز مشترک ایران و عراق قرار دارد. تولید نفت فعلی این دو میدان در مجموع ۳۶ هزار بشکه در روز است. بیژن زنگنه، وزیر نفت در این مراسم گفت: اگر قرارداد توسعه میدان‌های آبان و پایدار غرب امضا نمی‌شد، تولید تجمعی از این ۲ میدان در ۱۰ سال آینده تنها به رقم ۳۸ میلیون بشکه می‌رسید، در حالی که با اجرای این قرارداد، در ۱۰ سال آینده ۶۷ میلیون بشکه به تولید تجمعی اضافه می‌شود و به تولید تجمعی ۱۰۵ میلیون بشکه خواهد رسید.

وی با اشاره به اینکه افزایش تجمعی ۶۷ میلیون بشکه نفت از این میدان‌ها با قیمت‌های کنونی نفت حدود ۴ میلیارد دلار برای کشور در آمد به همراه خواهد داشت، اظهار کرد: دوره این قرارداد ۱۰ ساله است و امیدواریم در این ۱۰ سال به راه‌حل‌های جدیدتری برای افزایش بازیافت تولید از میدان دست یابیم. زنگنه با تأکید بر اینکه در این قرارداد بخش ساخت داخل بسیار پررنگ خواهد بود و شرکت‌های ایرانی در بخش حفاری و سایر قسمت‌ها، افزون بر حضور ۲۰ درصدی شرکت دانا انرژی، نقش پررنگی خواهند داشت، افزود: امضای این قراردادها برای صنعت نفت بنیادین است، البته ریسک هم دارد که باید بپذیریم.

غلامرضا منوچهری، معاون توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران در این مراسم با بیان اینکه طرفین ایرانی و روسی مذاکرات فشرده‌ای را طی

دو ماه و نیم گذشته داشته‌اند، گفت: تمامی اسناد این قرارداد به صورت کاملاً شفاف تهیه و تدوین شده است.

وی با اشاره به اینکه شرکت دانا انرژی از سوی شرکت زاروبژنفت برگزیده شده است و مستندات قرارداد برای انتقال تکنولوژی ساخت داخل و غیره از نظم و انضباط خوبی برخوردار است، اظهار کرد: همکاری نزدیک میان طرفین می‌تواند برای روس‌ها مفید باشد. چرا که با مفهوم مدل جدید قراردادهای نفتی آشنا شده‌اند.

منوچهری ضمن یادآور شدن تکمیل اسناد مناقصه حدود ۳۰ قرارداد EPC به منظور اجرای طرح‌های نگهداشت و افزایش تولید نفت، عنوان کرد: نخستین مناقصه‌ها برگزار شده است و سال ۹۷، پیش‌بینی می‌شود سالی پررونق برای صنعت نفت باشد.

محمد ایرانی، مدیرعامل شرکت دانا انرژی نیز در این مراسم گفت: وزارت نفت در مدل جدید قراردادهای نفتی به دنبال فعال کردن شرکت‌های اکتشاف و تولید ایرانی برای حضور در این قراردادها است. وی با بیان اینکه میدان‌های پایدار غرب و آبان جز میادین مشترک هستند و رفته رفته دستخوش تغییر در میزان تولید می‌شوند، افزود: با توجه به کاهش تولید این میادین، تصمیم‌گیری به موقع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مدیرعامل شرکت زاروبژنفت نیز در حاشیه مراسم امضای قرارداد توسعه میدان‌های مشترک آبان و پایدار غرب، در جمع خبرنگاران در پاسخ به این پرسش که موضع این شرکت در قبال خروج احتمالی ایالات متحده از برجام چیست و وضعیت این قرارداد به چه صورت خواهد بود، گفت: ریسک‌پذیری عامل مهمی است که در اغلب قراردادهای بین‌المللی در جوانب مختلف سیاسی، اقتصادی، و مالی وجود دارد و باید با وجود تمام شرایط کار را با جدیت جلو برد.

توسعه سپهر و جفیر به یک شرکت ایرانی سپرده شد
قرارداد توسعه یکپارچه میدان‌های سپهر و جفیر به عنوان سومین قرارداد در قالب مدل جدید

قراردادهای نفتی، یکشنبه، ۲۷ اسفندماه ۱۳۹۷ با حضور بیژن زنگنه - وزیر نفت - بین علی کاردر - مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران - و مهدی میرمعزی - مدیرعامل شرکت گسترش انرژی پاسارگاد - امضا شد. هدف از انعقاد این قرارداد، اجرای عملیات توسعه و بهره‌برداری یکپارچه از دو میدان سپهر و جفیر در یک دوره ۲۰ ساله است.

در این قرارداد دستیابی به تولید روزانه حداکثر ۱۱۰ هزار بشکه و تولید تجمعی حدود ۵۱۲ میلیون بشکه طی مدت ۲۰ سال آینده با برآورد هزینه‌های سرمایه‌ای مستقیم معادل ۲ میلیارد و ۴۲۷ میلیون دلار و هزینه‌های غیرمستقیم معادل ۴۱۳ میلیون دلار را برنامه‌ریزی شده است. مهمترین بخش‌های شرح کار این قرارداد شامل مطالعه و تهیه سناریوی توسعه بهینه میدان، تعمیر چاه‌های موجود، نصب پمپ‌های درون چاهی، حفاری چاه‌های عمودی و افقی در لایه‌های مخزنی فهلیان و ایلام (در مجموع ۱۲۶ حلقه چاه) و ۴ حلقه چاه پساب، انجام عملیات شکافت، تزریق آب و گاز به منظور بهبود ضریب بازیافت این میادین و اجرای خطوط لوله جمع‌آوری و انتقال نفت و شبکه انتقال برق است. با اجرای کامل این طرح، ضمن افزایش ظرفیت تولید نفت خام کشور در منطقه پر پتانسیل غرب کارون، زمینه‌های اشتغال گسترده در استان خوزستان نیز فراهم شده و بازار کار مناسبی به ویژه برای ایجاد و توسعه کارگاه‌های تعمیر و بازسازی پمپ‌های درون چاهی و سایر تجهیزات مربوطه به وجود خواهد آمد.

بیژن زنگنه، وزیر نفت در این مراسم با اشاره به اینکه این نخستین قراردادی است که در قالب الگوی جدید قراردادهای نفتی با یک شرکت اکتشاف و تولید ایرانی به صورت مستقیم امضا می‌شود، گفت: یکی از ارکان اصلی الگوی جدید قراردادهای نفتی، تشکیل شرکت‌های اکتشاف و تولید ایرانی بوده است. ضمن آن که ایجاد این شرکت‌ها جزو سیاست‌های کلی نظام بوده تا این شرکت‌ها بتوانند بدون مالکیت بر مخزن تشکیل شوند.

وی با اشاره به اینکه قرار گرفتن شرکت‌های ایرانی اکتشاف و تولید در کنار شرکت‌های خارجی در اجرای پروژه‌ها به منظور یاد گرفتن کار و استفاده از تجربیات شرکت‌های خارجی یکی از اصل‌های وزارت نفت در الگوی جدید قراردادهای نفتی است، تصریح کرد: به واقع ما در بحث اجرای طرح‌ها و طراحی و نظارت بر اجرا به تجربه نیاز

داریم و این تجربیات چیزی نیست که در کلاس درس آموزش داده شود. شرکت‌هایی هستند که در این کار تجربه بیشتری از ما دارند و می‌توان از تجربه این شرکت‌ها استفاده کرد.

زنگنه با بیان اینکه با اجرای این طرح، ۱۱۰ هزار بشکه در روز به ظرفیت تولید نفت خام کشور افزوده و در طول ۲۰ سال اجرای قرارداد بیش از ۵۰۰ میلیون بشکه نفت خام تولید می‌شود، افزود: افزون بر فعالیت‌های متعارف حفاری افقی در این طرح، باید از روش‌های IOR و EOR که کار پیچیده‌ای است، استفاده شود.

وی به قرارداد توسعه میدان‌های دهلران و پایدار غرب اشاره کرد و گفت: درباره امضای این قرارداد رسانه‌های خارجی شیطنت کردند و گفتند که ۸۰ درصد منافع توسعه این میدان سهم روس‌ها و ۲۰ درصد آن سهم شرکت‌های ایرانی است. در حالی که براساس قرارداد، سودی که در طول ۲۰ سال از محل توسعه میدان‌ها عاید شرکت‌ها می‌شود تنها ۵ درصد است و از این سود ۲۰ درصد سهم ایرانی و ۸۰ درصد سهم شرکت روس است. نه آن که ۸۰ درصد منافع توسعه میدان از آن شرکت روسی باشد. در واقع این هم شیطنت عمدی بود که انجام شد. در این پروژه هم حداکثر ۳ درصد از منافع توسعه میادین در طول ۲۰ سال عاید شرکت پاسارگاد می‌شود که بعد از آن هم تولید میادین می‌تواند ۲۰ تا ۳۰ سال دیگر ادامه یابد.

زنگنه با بیان این که در الگوی جدید قراردادهای نفتی الزام داریم که شرکت‌های ایرانی در کنار شرکت‌های خارجی حضور داشته باشند، افزود: تصمیم داریم به شرکت‌های ایرانی هم کار واگذار کنیم و به امید خدا شاهد واگذاری قراردادهای مستقیم به شرکت‌های ایرانی خواهیم بود. وی همچنین به دیگر برنامه وزارت نفت برای واگذاری پروژه به شرکت‌های ایرانی به روش EPC و EPD اشاره و تصریح کرد: در این روش‌ها که با تامین مالی شرکت ملی نفت ایران از طریق بانک‌ها انجام می‌شود، کار مهمی انجام داده‌ایم و در سال ۹۷ حدود ۶ میلیارد دلار قرارداد با شرکت‌های ایرانی اکتشاف و تولید، پیمانکار حفاری و EPC قرارداد منعقد خواهیم کرد و به امید خدا از این طریق شاهد تحرک بزرگی چه در اشتغال و چه بهبود و بالا بردن ظرفیت تولید صنعت نفت خواهیم بود.

غلامرضا منوچهری، معاون توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران با اشاره به سرمایه‌گذاری

مستقیم ۲/۴ میلیارد دلاری برای توسعه میدان‌های سپهر و جفیر گفت: هدف توسعه این دو میدان تولید ۱۱۰ هزار بشکه در روز نفت خام است که ۵۰ درصد از تولید در قالب افزایش بازیافت و طرح‌های IOR و EOR محقق می‌شود. منوچهری با بیان اینکه قرار است ۱۲۶ حلقه چاه در این دو میدان حفر شود، افزود: ۴۰ تا ۵۰ هزار بشکه تزریق آب و ۸۰ تا ۱۰۰ میلیون فوت مکعب تزریق گاز روزانه برنامه‌ریزی شده است. وی با بیان اینکه برآورد درآمد میدان با قیمت‌های فعلی نفت خام، ۳۱ میلیارد دلار است که البته سهم پیمانکار ۳ درصد یعنی ۹۷۰ میلیون دلار محاسبه شده است، افزود: باید تاکید شود که سهم پیمانکار از اجرای قرارداد با سهم از درآمدهای حاصل از طرح کاملاً متفاوت است که در روزهای گذشته مشاهده کردیم، برخی این دورا به درستی از هم تشخیص ندادند. ضریب بازیافت این دو میدان در انتهای دوره قرارداد به ۱۰ تا ۱۵ درصد خواهد رسید که برای انجام آن باید انتقال و به کارگیری جدی تکنولوژی با کمک‌های داخلی و مشاوران بین‌المللی انجام شود.

مهدی میرمعزی، مدیرعامل شرکت گسترش انرژی پاسارگاد نیز در این مراسم الگوی جدید قراردادهای نفتی را حاصل نگاهی نو در بالاترین سطح وزارت نفت، همگام با مدل‌های جهانی کسب و کار و الزام برای به کارگیری فناوری در دوره طولانی توسعه و تولید از میدان‌های نفت و گاز و همزمان تقویت ظرفیت‌های ایرانی دانست. وی با بیان این که طرح توسعه این ۲ میدان به تایید شورای عالی مخازن و مدیریت‌های ذی‌ربط رسیده است، اظهار کرد: توسعه یکپارچه این میدان‌ها می‌تواند، پاسخگوی ضرورت بالا بردن ظرفیت تولید نفت خام کشور و همچنین بهره‌گیری از فن‌آوری برتر موجود جهان و انتقال فن‌آوری به همراه جذب سرمایه مورد نیاز باشد. میرمعزی، مهم‌ترین شرح کار در اجرای این پروژه را از دید فن‌آوری نو، حفاری چاه‌های افقی - طولانی‌تر از حفاری چاه‌های افقی موجود در ایران - دانست و انجام عملیات شکافت لایه و استفاده از پمپ‌های درون چاهی را به عنوان اصلی‌ترین فعالیت‌های ازدیاد برداشت اعلام کرد. به گفته وی، برای به نتیجه رساندن تولید صیانتی در طول مدت ۲۰ سال از روش‌های تزریق آب و گاز استفاده خواهد شد، ضمن این که منافع توسعه این میدان‌ها تا چند دهه پس از تحویل نصیب شرکت ملی نفت ایران خواهد شد.